

ИЗЛЕЗОТ НА НАШИТЕ УМЕТНИЦИ

На сите страни на светот

СОФИЈА ГУРОВСКА

Сплетот на околностите придонесе нашата северна граница, која доскоро служеше не само за економска но и за културна размена со светот, да биде блокирана. Оваа нарушена комуникација, се чини, не им остава никаква друга можност на нашите ликовни институции или поединечно на ликовните уметници, освен своите натамошни контакти, средби и размена на достигњата да ги остваруваат на нови начини, по нови канали – директно, незаобиколено, без посредници и што е најважно, ориентацијата да ја бараат и на останатите три страни од светот.

ПРАВЕЦ – ИСТОК

По успешните контакти кои за македонските ликовни уметници ги оствари Уметничката галерија од Скопје пред неколку месеци преку Виена со Букурешт и Варна, еве сега и Музејот на современата

уметност од Скопје отвора и пробива нови патишта за „извоз“ на македонската ликовна уметност во Европа. Правецот е исток – Софија во Бугарија.

Овој Музеј неодамна подготви една мошне успешна изложба под наслов „Четиринаесет македонски уметници во 80-тите години“ со вкупно 53 дела (слики, скулптури и графики) и ја прикажа во софиската Уметничка галерија. Изложбата, чиј көмесар е Викторија Васева Димеска, беше отворена во почетокот на месецот, а во овој мошне реномиран ликовен простор во Софија ќе се одржува до 10 јануари.

Изложбата претставува пресек на автори кои оставиле силен печат на творештвото од осмата деценија. Во таа концепција се застапени дела што своите корени ги пратат од народната уметност, преку оние кои им припаѓаат на правците и движењата веќе дефинирани во Европа, па сè до истражувачките и експерименталните обиди свртени кон новите хоризонти на неоткриеното. Ова, се разбира, е една можна концепција од многуте што на таа тема и за тој период се прават, која може да биде проширена и со други автори. Но, вака цврсто поврзана, и според изјавите на учесниците на изложбата во Софија и на

претставници на организаторот, таа одлично се вклопила во тамошниот галериски простор и со својот квалитет и издржливост предизвикала огромно внимание на публиката и стручната јавност.

ТРАНСКОНТИНЕНТАЛЕН МОСТ

Во селекцијата на Музејот на современата уметност влеглоа следните автори: Родољуб Анастасов, Ристо Калчевски, Петар Мазев, Димитар Манев, Благоја Маневски, Димитар Малиданов, Димче Николов, Станко Павлевски, Душан Перчинков, Анета Светиева, Петар Хаци Башков, Глигор Чемерски, Симон Шемов и Јован Шумковски. Според МСУ, тоа се автори кои со своето творештво и со творечкиот потенцијал оставија длабоки траги во пишувањето на историјата на современата македонска ликовна мисла, а со својата сугестивна ликовна синтакса, белези во творештвото на младите генерации. Така; на оваа изложба рамноправно стојат учителите покрај своите ученици, со широко остварен генерацијски дијалог на разбирање и љубов за она што значи исполнетост и целосно сфаќање за длабоко протакен уметнички живот.

На ова македонско ликовно презентирање во Бугарија му претходеше договор за долгорочна соработка кој Музејот на современата уметност од Скопје и Уметничката галерија-меѓународна фондација „Св. Кирил и Методиј“ од Софија го потпиша пред неколку месеци. Водени од желбата да дадат свој придонес во развивањето на културните односи меѓу двета народи, овие две ликовни институции се договорија меѓусебно да разменуваат изложби од своите колекции, информации за основните планови за работа и тоа секоја година, да соработуваат во областа на научните истражувања со размена на материјали и специјализирани публикации и каталоги, да организираат семинари и специјализации на своите стручњаци и слично. Секој две години раководителите на овие две институции, како што се вели во договорот, на своите средби ќе сумираат резултатите од исполнувањето на клаузулите од договорот и ќе ги обновуваат плановите за соработка во иднина.

И така, првиот домаќин на првата ликовна средба и настан беше Уметничката галерија-меѓународна фондација „Св. Кирил и Методиј“ од Софија. Нашите музејалци велат дека изложбата предизвикала исклучително интересирање кај софиската публика, особено кај ликовните уметници, историчарите на уметноста и критичарите кои што најповолно се исказале за овој дел од македонското ликовно творештво кој беше презентиран на поставката. Волја Стојчева на првата програма на Бугарската телевизија во емисијата „Новини“ ќе истакне: „Особено изненадувачки и радосен е фактот што се скреќаваме со една уметничка средина, изградена со многу темперамент, со потпогната европска чувствителност и отвореност кон целокупната ликовна проблематика“. И натаму ќе продолжи: „Високиот квалитет на професионалната пројава на застапените автори ја наметнуваат помислата дека Балканите, земјите од Средоземноморието, во духовна смисла би можеле да бидат еден трансконтинентален мост во контактот меѓу културите на редица народи, а нивниот естетски стремеж осигурува взајмно з bogатstvstvo и обединувачки развој“.

УСПЕХОТ – ВО СОПСТВЕНИ РАЦЕ

Пловдив веќе ја побара оваа изложба за прикажување во својата средина, но по утврдувањето на фактот за неадекватни изложбени простори во овој град, договорите останаа таму да биде презентирана помала поставка од колекцијата на МСУ – можеби графичка изложба или изложба на цртеж. Благоевград исто така ја прикажа на премијера изложба на македонски ликовни уметници.

● **Блокирањето на нашата северна граница за комуникации, на нашите ликовни уметници и ликовни институции не им остава друга можност освен своите натамошни контакти и размени да ги бараат во ориентација кон останатите три страни на светот. – Музејот на современата уметност од Скопје во моментот прикажува своја изложба во Уметничката галерија – меѓународна фондација „Св. Кирил и Методиј“ во Софија, со која потпиша договор за соработка**

Тоа се мислењата на другите. Еве како ги дополнува еден од учесниците на изложбата, професорот Петар Хаци Башков, наши познат скулптор. Тој вели: И со овој мал состав и концепт на изложбата, но и со кој и да е друг, можеме да се представиме во многу други центри во светот и притоа да ги издржиме светските критериуми. Важно е, додава тој, притоа, да се знае дека кај нас се создадени вредни ликовни дела и пред осмата деценија што е прикажана на споменатата изложба и од повеќе други творци кои се на неа застапени. Но, порано, кога македонската ликовна уметност се прикажуваше во светот по пат на југословенски селекции, немаа можност да дојдат до целосен израз. Тие тогаш или беа исклучувани, или лошо застапувани. Сега сè е во наши раце. Од нас уметниците и од ликовните институции зависи како ќе учествуваме во ова отворање – балканско, европско, светско.

Најновата вест од Музејот на современата уметност е дека по враќањето на изложбата од Бугарија, селекцијата ќе ѝ биде претставена на судот на овдешната публика ■

